

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Tiende Afdeling)

14. september 2016

»1* Processprog: rumænsk.Præjudiciel forelæggelse — forbrugerbeskyttelse — direktiv 93/13/EØF — urimelige kontraktvilkår — artikel 1, stk. 1 — artikel 2, litra b) — egenskab af forbruger — overførelse af fordring ved novation af kreditaftale — aftale om sikkerhed i fast ejendom, som er underskrevet af en borger, der ikke har nogen erhvervmæssig forbindelse med det nye erhvervsdrivende debtorselskab«

I sag C-534/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Judecătoria Satu Mare (retten i første instans i Satu Mare, Rumænien) ved afgørelse af 30. september 2015, indgået til Domstolen den 12. oktober 2015, i sagen:

Pavel Dumitraş

Mioara Dumitraş

mod

BRD Groupe Société Générale – Sucursala Judeţeană Satu Mare,

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, F. Biltgen, og dommerne A. Borg Barthet og M. Berger (refererende dommer),

generaladvokat: J. Kokott

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Pavel Dumitraş og Mioara Dumitraş, som selvmødere
- den rumænske regering ved R. Radu samt ved A. Wellman og L. Liţu, som befuldmægtigede
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vláčíl, som befuldmægtigede
- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato F. Di Matteo

— Europa-Kommissionen ved C. Gheorghiu og D. Roussanov, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i overensstemmelse med artikel 99 i Domstolens procesreglement,

afsagt følgende

Kendelse

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 1, og artikel 2, litra b), i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29).
- 2 Denne anmodning er indgivet som led i en tvist mellem Pavel Dumitraș og Mioara Dumitraș, på den ene side, og BRD Groupe Société Générale ved Sucursala Județeană Satu Mare (regional filial i Satu Mare for BRD Groupe Société Générale) (herefter »BRD Groupe Société Générale«), på den anden side, vedrørende tre kreditaftaler og en aftale om sikkerhed i fast ejendom.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Af tiende betragtning til direktiv 93/13 fremgår:

»[F]orbrugeren kan sikres en bedre beskyttelse gennem vedtagelse af ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår; disse bestemmelser skal finde anvendelse på alle aftaler, som indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere; dette direktiv finder derfor ikke anvendelse på bl.a. arbejdskontrakter, aftaler vedrørende arveret og familieret samt aftaler om oprettelse af selskaber og om disses vedtægter.«

- 4 Direktivets artikel 1, stk. 1, bestemmer:

»Formålet med dette direktiv er indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere.«

- 5 Direktivets artikel 2 definerer begreberne »forbruger« og »erhvervsdrivende« på følgende måde:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

- b) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv
- c) »erhvervsdrivende«: en fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler handler som led i sit erhverv, hvad enten det er offentligt eller privat.«

6 Artikel 3, stk. 1, i direktiv 93/13 bestemmer:

»Et kontraktvilkår, der ikke har været genstand for individuel forhandling, anses for urimeligt, hvis det til trods for kravene om god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.«

Rumænsk ret

Lov nr. 193/2000

7 Direktiv 93/13 blev gennemført i rumænsk ret ved Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori (lov nr. 193/2000 om urimelige kontraktvilkår i aftaler indgået mellem erhvervsdrivende og forbrugere) af 10. november 2000, i den udgave, der har været genstand for fornyet offentliggørelse (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 305, af 18.4.2008).

8 Artikel 1, stk. 1-3, i lov nr. 193/2000 har følgende ordlyd:

»1. Enhver aftale, der er indgået mellem erhvervsdrivende og forbrugere, om salg af varer eller levering af tjenesteydelser skal indeholde klare og utvetydige kontraktvilkår, som er forståelige, uden at det er nødvendigt at være i besiddelse af særlig viden.

2. Såfremt der er tvivl om fortolkningen af visse kontraktvilkår, skal de fortolkes til fordel for forbrugeren.

3. Erhvervsdrivende må ikke indsætte urimelige vilkår i de aftaler, der indgås med forbrugere.«

9 Artikel 2, stk. 1 og 2, i lov nr. 193/2000 definerer begreberne »forbruger« og »erhvervsdrivende« på følgende måde:

»1. Ved »forbruger« forstås enhver fysisk person eller sammenslutning af fysiske personer, der i forbindelse med en af denne lov omfattet aftale ikke handler som led i sin handels-, industri-, produktions- eller håndværksvirksomhed eller sit erhverv.

2. Ved »erhvervsdrivende« forstås enhver fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med en af denne lov omfattet aftale handler som led i sin handels-, industri-, produktions- eller håndværksvirksomhed eller sit erhverv, samt enhver anden person, der på vegne af denne person agerer med samme formål.«

Den civile lovbog

10 Artikel 1128 i den civile lovbog bestemmer:

»Novation kan ske på tre forskellige måder:

1. når en debitor i forhold til sin kreditor optager ny gæld, der træder i stedet for den oprindelige, som bortfalder

2. når en ny debitor indtræder i stedet for den oprindelige debitor, som frigøres fra kreditoren

3. når en ny kreditor med en ny forpligtelse indtræder i stedet for den oprindelige kreditor, som debitor frigøres fra.«

11 Den civile lovbogs artikel 1132 har følgende ordlyd:

»Den delegation, hvormed en debitor giver kreditor en anden debitor, der forpligter sig i forhold til kreditor, har ikke virkning som novation, hvis kreditor ikke udtrykkeligt har erklæret, at han ville frigøre sin debitor, som har givet delegationen.«

12 Den civile lovbogs artikel 1135 bestemmer:

»Når novation foretages ved, at en ny debitor indtræder, kan fordringens fortrinsret og simple panteret ikke overføres på den nye debtors aktiver.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

13 I perioden fra 2005 til 2008 indgik BRD Groupe Société Générale, i sin egenskab af långiver, og SC Lanca SRL, i sin egenskab af låntager, tre låneaftaler.

14 Pavel Dumitraș, direktør og eneindehaver af Lanca, og Mioara Dumitraș underskrev som sikkerhed for forpligtelser, der var opstået i medfør af disse aftaler, en panterrettighedsaftale til fordel for BRD Groupe Société Générale.

15 Den 30. juli 2009 indgik BRD Groupe Société Générale, i sin egenskab af långiver, og SC Lanca Construcții SRL, i sin egenskab af låntager, samt SC Lanca, i sin egenskab af meddebitor, tre låneaftaler med nr. 54/30.07.2009, 55/30.07.2009 og 56/30.07.2009 om refinansiering og genforhandling af de tre låneaftaler, der oprindeligt var indgået mellem BRD Groupe Société Générale og Lanca.

16 Samme dato præsenterede Lanca, som delegerende selskab, ved det med nr. 1017 bekræftede notarialdokument med titlen »Salgsaftale gennem novation med hensyn til retssubjekt/fuldstændig delegation«, Lanca Construcții, som delegeret selskab, som debitor for Lancas forpligtelser, som fulgte af de kreditaftaler, der oprindeligt var indgået med BRD Groupe Société Générale, i forhold til nævnte BRD Groupe Société Générale med dennes samtykke.

17 Det fremgår ligeledes af forelæggelseskendelsen, at hverken Pavel Dumitraș eller Mioara Dumitraș er direktører for Lanca Construcții, for det andet, at de som garanter har påtaget sig at sikre den sidstnævntes forpligtelser efter novationen, for det tredje, at de med henblik herpå i eget navn som garanter har underskrevet de tre kreditaftaler af 30. juli 2009, og for det fjerde, at Lanca ikke længere har nogen forpligtelse i forhold til BRD Groupe Société Générale i medfør af de oprindeligt underskrevne kreditaftaler.

18 Den 6. december 2013 anlagde Pavel Dumitraș og Mioara Dumitraș et søgsmål mod BRD Groupe Société Générale med påstand om, at visse vilkår i kreditaftalerne af 30. juli 2009 erklæres ugyldige, idet de fastsætter opkrævning af provisioner, og at disse vilkår er urimelige.

19 Under hovedsagen har BRD Groupe Société Générale bl.a. fremsat en formalitetsindsigelse om, at eftersom Pavel Dumitraș og Mioara Dumitraș handlede som led i deres erhvervsdrivende selskab, kunne de ikke påberåbe sig at være forbrugere som omhandlet i artikel 2 i lov nr. 193/2000.

20 På denne baggrund har Judecătoria Satu Mare (retten i første instans i Satu Mare, Rumænien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 for så vidt angår definitionen af begrebet »forbruger« fortolkes således, at definitionen omfatter eller omvendt udelukker de fysiske personer, som i egenskab af kautionister har underskrevet tillæg og tilknyttede aftaler (kautionsaftaler, panteaftaler)

til den kreditaftale, der er indgået af et kommercielt selskab som led i dets aktivitet, såfremt disse fysiske personer ikke har nogen sammenhæng med aktiviteten i dette kommercielle selskab og har handlet med formål, der falder uden for deres erhverv, henset til, dels at sagsøgerne oprindeligt var fysiske personer/kautionister for hoveddebitoren/juridisk person, for hvilken den ene sagsøger var direktør, som et led i en låneaftale indgået med sagsøgte/kreditor og efterfølgende ændret, dels at den oprindelige debitor, for hvilken den ene sagsøger var direktør, med samtykke fra sagsøgte/kreditor har foretaget en novation af kreditten gennem indtrædelse af en anden juridisk person, for hvilken de to sagsøgere ikke er direktører, i forbindelse med hvilken de to sagsøgere i egenskab af kautionister over for den nye debitor/juridisk person har påtaget sig den forpligtelse, som er genstand for novation over for den nye debitor?

- 2) Skal artikel 1, stk. 1, i direktiv 93/13 fortolkes således, at direktivets anvendelsesområde kun omfatter de aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere om salget af varer eller leveringen af tjenesteydelser, eller omfatter direktivets anvendelsesområde også de tilknyttede aftaler (garantiaftale, kautionaftale) til en kreditaftale — hvor låntageren er et kommercielt selskab — som er indgået af fysiske personer, der ikke har nogen sammenhæng med aktiviteten i dette kommercielle selskab og har handlet med formål, der falder uden for deres erhverv, henset til dels, at sagsøgerne oprindeligt var fysiske personer/kautionister for hoveddebitoren/juridisk person, for hvilken den ene sagsøger var direktør, som et led i en låneaftale indgået med sagsøgte/kreditor og efterfølgende ændret, dels, at den oprindelige debitor, for hvilken den ene sagsøger var direktør, med samtykke fra sagsøgte/kreditor har foretaget en novation af kreditten gennem indtrædelse af en anden juridisk person, for hvilken de to sagsøgere ikke er direktører, i forbindelse med hvilken de to sagsøgere i egenskab af kautionister over for den nye debitor/juridisk person har påtaget sig den forpligtelse, som er genstand for novation over for den nye debitor?«

Om de præjudicielle spørgsmål

- 21 Ifølge procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.
- 22 Denne bestemmelse skal bringes i anvendelse i forbindelse med den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse.
- 23 Med sine spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1, stk. 1, og artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at dette direktiv kan anvendes på en aftale om sikkerhed i fast ejendom, der er indgået mellem fysiske personer og et kreditinstitut som BRD Groupe Société Générale med henblik på at stille sikkerhed for forpligtelser, som et erhvervsdrivende selskab som Lanca Construcții har påtaget sig i forhold til dette institut inden for rammerne af en kreditaftale, når disse personer ikke har noget erhvervs-mæssig forbindelse med denne virksomhed, men havde stillet pantesikkerhed for tre låneaftaler, der oprindeligt var indgået mellem dette kreditinstitut og et andet erhvervsdrivende selskab som Lanca, og når en af personerne var direktør for og eneindehaver af den sidstnævnte virksomhed, der ved novation overførte sine forpligtelser til det nye erhvervsdrivende debtorselskab, Lanca Construcții.
- 24 Det skal indledningsvis fremhæves, at svaret på dette spørgsmål klart kan udledes af Domstolens praksis, navnlig af kendelse af 19. november 2015, Tarcău (C-74/15, EU:C:2015:772).
- 25 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at direktiv 93/13, som det fremgår af dets artikel 1, stk. 1, og artikel 3, stk. 1, finder anvendelse på kontraktvilkår i »aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere«, der ikke har »været genstand for individuel forhandling« (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 20 og den deri nævnte retspraksis).

- 26 Som det fremgår af tiende betragtning til direktiv 93/13, skal ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår finde anvendelse på »alle aftaler«, som indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere som defineret i artikel 2, litra b) og c), i direktiv 93/13 (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Aftalens genstand er således med forbehold af de i tiende betragtning til direktiv 93/13 opstillede undtagelser uden relevans for fastsættelsen af dette direktivs anvendelsesområde (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 22 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 Det er således gennem en henvisning til karakteren af de kontraherende parter – om de handler inden for rammerne af deres erhvervsmæssige aktiviteter eller ej – at direktiv 93/13 definerer de aftaler, det finder anvendelse på (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).
- 29 Dette kriterium svarer til den idé, som den ved direktivet indførte beskyttelsesordning hviler på, nemlig at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at forbrugeren som følge heraf tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at han kan øve nogen indflydelse på disses indhold (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Denne beskyttelse er særlig vigtig i forbindelse med en garantiaftale eller en kautionaftale indgået mellem en bank og en forbruger. En sådan aftale er netop baseret på garantens eller kautionistens personlige forpligtelse til at betale en gæld indgået af en tredjepart. Denne aftale medfører omfattende pligter for den person, der indgår den, og bevirker, at dennes ejendom pålægges en finansiel risiko, der ofte er vanskelig at måle (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 25).
- 31 Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt en fysisk person, der garanterer de forpligtelser, som et erhvervsdrivende selskab har påtaget sig over for en bank i forbindelse med en kreditaftale, kan betragtes som en »forbruger« i henhold til artikel 2, litra b), i direktiv 93/13, bemærkes, at en sådan garantiaftale eller kautionaftale, om end den med hensyn til sit formål kan beskrives som en accessorisk aftale i forhold til den hovedaftale, der ligger til grund for den gæld, der garanteres (jf. i denne retning dom af 17.3.1998, Dietzinger, C-45/96, EU:C:1998:111, præmis 18), fra de kontraherende parter synspunkt fremstår som en særskilt aftale, da den er indgået mellem andre personer end parterne i hovedaftalen. Det er således i forhold til parterne i garantiaftalen eller kautionaftalen, at det skal afgøres, i hvilken egenskab de har handlet (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 26).
- 32 Det fremhæves i denne forbindelse, at begrebet »forbruger« er objektivt i henhold til artikel 2, litra b), i direktiv 93/13. Det skal bedømmes på grundlag af et funktionelt kriterium, der består i at bedømme, om det pågældende kontraktforhold indgår i aktiviteter, der falder uden for deres erhverv (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 33 Den nationale ret, for hvilken der verserer en tvist om en aftale, som kan være omfattet af anvendelsesområdet for dette direktiv, er forpligtet til under hensyntagen til alle faktiske omstændigheder i sagen og samtlige beviser og navnlig denne aftales vilkår at efterprøve, om låntageren kan karakteriseres som »forbruger« som omhandlet i nævnte direktiv (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 Når en fysisk person står som garant for opfyldelsen af et erhvervsdrivende selskabs forpligtelser, tilkommer det således den nationale ret at godtgøre, om denne person har handlet som led i sit erhverv eller på grundlag af funktionelle forbindelser, som denne har med det pågældende selskab, som f.eks. forvaltning af dette eller en ikke uanseelig andel i dets selskabskapital, eller om personen har handlet i en privat egenskab (kendelse af 19.11.2015, Tarcău, C-74/15, EU:C:2015:772, præmis 29).

- 35 I nærværende sag fremgår det af de sagsakter, som er fremlagt for Domstolen, at Pavel Dumitraș ved indgåelsen af tre låneaftaler i perioden 2005-2008 mellem BRD Groupe Société Générale, i sin egenskab af långiver, og Lanca, i sin egenskab af låntager, da han handlede som garant for disse aftaler, var direktør og eneindehaver af den sidstnævnte handelsvirksomhed.
- 36 Med forbehold af de vurderinger, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, forekommer Pavel Dumitraș ved indgåelsen af disse aftaler at have handlet på baggrund af de funktionelle forbindelser, som han havde med SC Lanca, og han kan i denne forbindelse således ikke kvalificeres som »forbruger« som omhandlet i artikel 2, litra b), i direktiv 93/13.
- 37 Det fremgår ligeledes af sagsakterne, at SC Lanca Construc ii den 30. juli 2009 med BRD Groupe Société Générale indgik tre låneaftaler om refinansiering og genforhandling af de tre låneaftaler, der oprindeligt var indgået af SC Lanca i perioden 2005-2008. Endvidere indtrådte SC Lanca Construc ii ved novation som debitor i stedet for SC Lanca i den sidstnævntes aftaleforpligtelser i forhold til BRD Groupe Société Générale. Som følge af denne novation har SC Lanca ikke længere nogen forpligtelser i forhold til BRD Groupe Société Générale i medfør af de oprindeligt ydede l n.
- 38 Det står endvidere fast, at hverken Pavel Dumitraș eller Mioara Dumitraș var direktører for SC Lanca Construc ii, og at de som garanters havde påtaget sig at stille sikkerhed for den sidstnævntes forpligtelse efter novationen. Det fremgår heller ikke af forelæggelseskendelsen, at sagsøgerne i hovedsagen ejede en ikke ubetydelig andel af denne virksomheds egenkapital.
- 39 Det synes følgelig med forbehold af de vurderinger, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, at Pavel Dumitraș og Mioara Dumitraș ved indgåelsen af kreditaftalerne og aftalerne om sikkerhed i fast ejendom den 30. juli 2009 ikke handlede på baggrund af den funktionelle forbindelse, som de havde med SC Lanca Construc ii. Det tilkommer ligeledes den forelæggende ret at afgøre, om Pavel Dumitraș og Mioara Dumitraș som denne virksomheds garanters handlede som led i deres erhverv, og – hvis dette ikke er tilfældet – at drage alle de nødvendige følger heraf for eventuelt at kvalificere dem som »forbrugere« som omhandlet i artikel 2, litra b), i direktiv 93/13. Dette er navnlig tilfældet, hvis Pavel Dumitraș ved at handle som garant havde handlet på baggrund af sine funktionelle forbindelser med SC Lanca, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 40 Under disse omstændigheder skal de præjudicielle spørgsmål besvares således, at artikel 1, stk. 1, og artikel 2, litra b), i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at direktivet finder anvendelse på en aftale om sikkerhed i fast ejendom indgået mellem fysiske personer og et kreditinstitut med henblik på at garantere opfyldelse af de forpligtelser, som et erhvervsdrivende selskab har påtaget sig over for kreditinstitutionen i forbindelse med en kreditaftale, når disse fysiske personer ikke har handlet som led i deres erhverv og ikke har nogen funktionel forbindelse med det pågældende selskab, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Sagens omkostninger

- 41 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse pr emisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

Artikel 1, stk. 1, og artikel 2, litra b), i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugerftaler skal fortolkes således, at direktivet finder anvendelse på en aftale om sikkerhed i fast ejendom indgået mellem fysiske personer og et kreditinstitut med henblik på at garantere opfyldelse af de forpligtelser, som et erhvervsdrivende selskab har

påtaget sig over for kreditinstituttet i forbindelse med en kreditaftale, når disse fysiske personer ikke har handlet som led i deres erhverv og ikke har nogen funktionel forbindelse med det pågældende selskab, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.

Underskrifter